ДДЕ 7. 23 Марта 862.

Србобранъ излази четвртковъ и недельомъ.

Предплату примаю све ц. и кр. поште; ознати скупительи и уредничество: Лева ска улица, у кући брой 882.).

Рукописи не враћаю се натраг.

СРБОБРАН.

Предплатие ценеА аустр. вр.
на три месеца . . . . 2 ф.50 к
на по године . . . . . 5 ф.
на годину . . . . . 10 ф.

За огласе плаћа се за оно место, кое еданъ редъ изъ петита заузима за сваки путъ по 7 новчића, и сваки путъ по 36 новч. штемпларине.

Год. II. У Новомъ Саду, у неделю 11. марта 1862. Брой 20

Родолюбиви гласъ преосвештенога пастира нашега **Платона**, нашао е сродни одек у срцама православнога народа нашегъ, и као што се изъ явни листова види, многи поедини родолюбиви Србльи и многе врстне србске обштине, уписую обилате прилоге на заведение виши училишта, а нарочито правне академие србске у Новомъ Саду; одъ ових су прилога гдекои на место опредѣленя посредно и приспели.

Да би се пакъ обштеполезна желя ова народня што пре оживотворити, и што би се іоштъ идуће школске године, постепени кои разредъ школски завести и отворити могао, умоляваю се родолюбиви приложници, да на заведение правне академие у Новомъ Саду, наменуте прилоге, што пре и то непосредно на „патронатъ гимназие новосадске као са относним фондомъ управляюће тѣло, у Нови Садъ послати изволе.

У Новомъ Саду на 40 мученика 1862.

Коста Ісааковићъ
фискалъ фонда.

НОВИ САДЪ, 10. марта.

У *Херцеговини* приближуе се одсудни часъ, кои ће судбину сужногъ християнства рѣшити; приближуе се уедно и преважни часъ, кои ће засведочити: ко ли е вѣра, ко л' невѣра. По найновіимъ гласовима Турци засадъ на све стране напредую; они освоише већъ Грахово и до саме црногорске границе продреше. До кои данъ чућемо о жестокимъ боевима између Турака и Црногораца, кои се сад страшно за бой спремаю.

А *Србия*? Шта она у овомъ великомъ християнскомъ искушеню чини? Ми смо у последньимъ броевима казали, чему се савъ народъ србски, особито угнѣтена браћа надаю. Овде ћемо садъ навести босанскогъ дописника „А. Ц.“ кои каже: да по поузданимъ извѣстияма не може се више сумняти, да се Србия заиста оружа, и да се спрема, да у Босну са знатномъ войскомъ упадне. Говори се већъ и о некой прокламации, кою е князъ Михаило на Бошняке издао (?).

Съ друге опетъ стране устанакъ рае у Босни тако е организиранъ, да ће пламенъ на први знакъ букнути. Нема већъ више сумнѣ, да ту Срби као коловоће раде, а свештеници православне християне заклиню, да се съ непоколебльивомъ вѣрношћу Србие држе. Као што се говори, први ће покретъ християнства у турской хрватской започети, гди се надаю, да ће се и турска фукара покрету придружити. Свакояко ствари у Босни већъ су тако савреле, да ће оне за неколико неделя одсуданъ правацъ морати добити.“

У свези са тимъ ратнимъ гласовима стои по свой прилици и изванредно посланство Лорда Бломфилда, кога овихъ дана енглески кабинетъ у Србию посла.

Државно министарство, угарска канцелария и наше црквено питанѣ.

Енергично деланѣ неколицине романски родолюба у нашем црквеном питаню, учинило е велики утисак не само у нас, и браћу Романе, него и на сву аустриску журналистику.

Ако ово деланѣ ние подстакнуто било мађарском ил' немачком реакциом, да нами узсмета у нашем политичком питаню, већ произиће из потребе времена, из самосвести чистогъ родолюбия, онда деланѣ ови неколицине романски родолюба може и нами за узор служити шта су кадри ма и неколицина люди, ма и неподпомагани од свог народа за исти учинити, упознаваюћи згодно доба, и преку потребу свога у мраку чамећег народа.

Досадашнѣм деланю романски коловоћа, што се тиче црквеног питаня, неможе се пребацити не само политична, до и сама практична доследност.

Ако коловоће браће Романа и код главно решаваюћег фактора — народног конгреса, узиду истом стазом мудрости и практичности, онда заиста далеко нису од испунѣня од свои праведни желя — од сврхе свое задаће.

Само им валя незаборавити, необилазити отимице ил' неотице главног фактора црквеног питаня, србски народ — народни конгрес, кои е едини меродаван у том потешком заплету, ер нити е државно министарство, ни угарска ни сибиньска канцелария компетентни ни индирект, а камо ли директ решавати чисто црквене ствари, осниваюће се на толиким историским правама и повластицама; ньиово цело деланѣ ограничиће се на едино посредованѣ. — Казуюћ ово имам пред собом унутарню ствар, а не споляшню форму.

Романска депутацуя препоручи црквено одвоенѣ министру Шмерлингу, гр. Форгачу, и Надаждию; иза формални церимония, оће ли бити и озбильног деланя, неможемо унапред рећи, али да романска депутация захтева обште црквени конгрес, да на том конгресу романски родолюби предложише заktеваня свога народа, да се по том сазваше чисто србски, и чисто романски сабори, кои би час пре начин братског поделеня изнашли, неразграђуюћ трнѣм единородну браћу, заиста млого би пробитачние, и користние било више за нашу браћу Романе, него и за нас саме.

Явно мнѣнѣ не само владини но и приватни органа изражуе се као да државно министарство нема волѣ посредно мешати се у србско романску ствар, држећ е за одвећ тугальиву, одбияюћ ю као чисто црквено питанѣ, на међународно србско и романско споразумлѣнѣ.

Іош за Баховог доба мешала се е едном влада у црквено питанѣ, — у уређенѣ одношая лутерови вероисповедника — но изузимаюћи миролюбиве Словаке, наиђе свуда на жестоку опозицию не само у Угарской, већ и Чешкой, и Тиролской, и то не само од стране реформатске већ и католичке.

Надати се е, да влада научена овим одпором, познаваюћи србско право, и уважаваюћи заслуге србског народа, неће решавати питанѣ дираюће у живац народни без и найманѣг саучешћа црквено народног органа — конгреса.

Угарска канцелария лепо е примила романску депутацию, ако и не у делу, а оно бар у форми. Као што е мађарской журналистици и мило и драго књижевно чарканѣ међу Србима и Хрватима, тако добродошло е и ньиовим конзервативцима црквена распра србско-романска, неби ли у овом мутежу што и за свою порабу упецали. Да браћа Романи тражише свое политичко биће код Угарске канцеларие, можда би іой на руци били кано оно зимус што и Словачкой на руку идоше.

Найпосле угарска канцелария у том питаню тешко ће моћи што друго ван непосредног посредованя саделовати.

Тешко да ће што друго и државно министарство и угарска канцелария моћи и ктети учинити, а да неби повредили црквено право и народне повластице, до едино што пре по деклараториуму обшти конгрес сазвати, на коем да заступлѣни буду и Романи из три войводске епископие, да ту свое предлоге разложе, и доцние сазвани чисто Романски и србски сабор ствари на чисто доведу, уедно одговараюћи духу данашнѣг времена, и негазећи стародавна преимућства.

Та Србима е можда више стало до братинског, а не неприятельског поделеня, него и самим Романима, ово нам свакидашнѣ обштинске сваће у Банату ясно засведочаваю — ми, као што већ пре у едном чланку реко, радо ћемо за любав братимства све оно жртвовати што беше наше, а по праву и данас е, но само изгубило се, ми нећемо терати педантизам у историском праву, ми оћемо искрена послушаня, братска споразумлѣня, али и нећемо никад допустити, као што се гласи проносе, да едном Роман, а едном Србин седне у свету столицу Арсения патриярха.

Емил Чакра.

ДОПИСИ.

⁂ Бечъ, 7. марта. Знамъ, да се чудите, што вамъ тако дуго ништа о нашимъ стварма неявлямъ, а по свима новинама читате, да се наше питанѣ озбильно претреса. Знамъ и то, да су већъ млоги духомъ клонули и невѣрне Томе постали, што се већъ толико пута съ поуздане стране являло: да ће се питанѣ о войводовини србской скоримъ рѣшити, шта више, да е оно већъ рѣшено, а іоштъ и данасъ стои, као и прошасте године. И мени, као и вама, ние та околность повольна, што се стварь наша тако дуго не рѣшава. Али шта ћемо кадъ е тако. То вамъ едно межебити на радость могу явити, да она садъ крозъ пургаториюмъ пролази, и то не само она, него и многа друга битна државна питаня. Да се то чишћенѣ брзо сврши, то зависи одъ многи унутрашньи и споляшньи околности. Али какве му драго ове околности биле, то вас могу увѣрити, да ће се рание ил касние србска войводовина припознати.

Не ће излишно бити, ако вамъ явимъ, да се и у самимъ вишимъ мађарскимъ круговима много одъ пређашнѣ запетости попустило, и да су изгледи, да и съ ньиове стране не ће онака одпора у рѣшаваню наше ствари бити, као што га е тако рећи све до юче било.

Ако се изванредне какве околности не появе, надамъ се, да се ни на народни саборъ не ће дуго чекати.

♁ У *Кикинди*, 6. марта 1862. Има већъ неколико неделя одъ како се позориштно друштво Кнежевића налази у Кикинди, и одъ како дае представляня позориштна.

Съ почетка беше глумница у магазину дистриктскомъ, — башъ поредъ соба тавничкихъ — пакъ будући, да успрема сама по себи не само што ние згодна, него е сасвимъ слична, да уздржи публикумъ одъ посѣте; то е наравно, да друштво ние могло имати узрока, да се задовольи съ Кикиндомъ.

Хвала Богу! садъ се о кренуло на болѣ, ер игранке престадоше, — те достойне супарнице позоришта — !! — и тако е после дугогъ премишляня управне власти tandem aliquando доспела србска талия у Кикинду до милости, да на ономъ бившемъ незгодномъ времену склони главу у дворану дистриктску.

Ко познае ову дворану, мислиће кадъ се сети, да Срба на едномъ месту найвише у Кикинди има, да су посећиваня позоришта неброена, али се люто вара, еръ на жалость признати морамъ, да би у Кикинди, како садъ стоимо, ма кое друго позориште болѣ посећивано било, него србско...

Обично ми се пребацуе, да самь претеран, но ни мало претерати нећу, ако кажемъ целомъ читаћемъ свету, да одъ србске интелигенциe у Кикинди нисамь видио никадъ више до 4 или 5 наеданпутъ у глумници.

Тако е мртвило кодъ насъ, — тако е овладао духъ цинцарски и чивутски, — духъ неопростльиве немарности за своимъ, да ни дело, као што е „Санъ Кралѣвића Марка“ немогаше учинити промену у прсима лепотица кикиндскихъ, и господе, кои су иначе радо Срби, где се дае што добити, али не онде, где треба да су Срби.

Да ние нашихъ занатлия, коимъ баръ по већой части свуда честь припада, где се ради о народномъ осећаню и напредку, — морали би у очаянѣ пасти, да ће Кикинда за неколико година свашта друго бити, само не србска варошь.

Прость народъ не можемо узети у рачун, ер онъ се увекъ угледа на предняке.

Наши стари незнадоше другогъ езика, ни писмена осимъ србскогъ, пакъ стекоше намъ толику славу, башъ зато, што се нестидише рећи, да су Срби, а данасъ би вамъ могао набраяти много способнихъ кућа србскихъ у Кикинди, где се србска речь нечуе.

Кодъ толикихъ милина у нашемъ говору, о бичаима, саобраћайномъ животу — свашта е лепше, само зато, што ние србско; еръ е све, што е србско обично (gemein).... У таквомъ се духу одранила наша господа, госпође и госпођице.

Често ми пада на умъ онай стихъ црквени: „Господь умудраетъ слепци“ пакъ се надамъ болѣму, чекаући, да и овамо редъ дође.

Мислиће ко, да су глумци криви, што се публикумъ уздржава одъ посете, но нису они криви, еръ у кикиндскимъ зидовима много гори представляня беше и по ствари и по начину, пакъ опетъ бише болѣ посећивана, само за то, што нису била србска.

Больихъ представляня пакъ Кикинда у своим зидовима ние видила.

О представляньима и представлячима писаћу вам други путъ обширние, садъ само имамъ у чест г. Ђ. Райковића казати, да што се окретльивости тиче, за цело немамо вештиегъ глумца одъ њега, особито у войничкимъ представляньима. Иначе е вреданъ, свађа свой улогъ, те имаући природне склоности, вештине и снаге, могао би после мале школе на већой глумници, постати први глумацъ србски у своіой струци.

Г. К. Изъ *Далмациe*. 10. фебр. Кад прочитах чланакъ изъ Далмациe у брою 11. Србобрана т. л. немогу се никако уздржати, да њке примѣдбе на исти не учинимъ. Слободан будући од сваке странке, желимъ истину говорити. Што се првихъ дописа каса, кое дописник тамо наводи, нећу да знам, само у погледу заслуга нашегъ архипастира, оћу нѣшто примѣтити.

1.) Да ние истина да е толико фондова школски основао. Желили би знати, гди су ти фондови и те школе што су истимъ заведене? Оставляући на страну школе народне у Боки-Которской, кое тамо честити Бокези у приличномъ брою заведоше, њиова е слава и хвала, еръ тамо су люди поморци, кои по свѣту моремъ плове и тако практически болѣ су освѣшћени, него други, и познаю шта е просвѣта народна и наука людска. — У Далмации пакъ врло добро знамо, како су неколике школице заведене; пак и у њима никаква реда ни прописа шта се и како предавати има, не наоди, ако и има консисториумъ и у њему особити школски референтъ. Нису заиста нит би биле завеле се трудомъ и примѣромъ архипастира далматинскогъ, да саме обштине и свештенство неувиђаући духъ времена, школице оне неколике не заведоше. „Не даждъ иному слави чуждия“. —

2.) Што е у дѣло приведена она несретна организация Далматинска, то е дѣло и трудъ других. Пок. Мутибарићъ епископъ, да е хтѣо онакову организацию примити, могао е; алъ ние хтѣо, него ил што добро, или ништа. Организация, кою е наш архипастиръ примио, оно е жалость а не организация: 150, 200. 250. фор. свештенику се прописуе плаћа, каква е то организация?! Домови парохиални гди се оправляю, него што е брата братове странке а и црква осимъ Билишанске гди и коя е іошъ? а и то знамо, ко се за ню найвише трудио и израдио и по комъ миракулу е оно онако испало. Шта ће у напредъ бити видићемо; ал досадъ тако е. Та при свемъ домородномъ архипастиру и консисториуму, ние іоштъ ни то израђено, како да се свештенику равнобразно биръ издае, него овде на воле, онде на душе, овдѣ се двизице даю, онде недаю, овдѣ мастъ у реду давати онде не.

3, Кадъ се вели, да е израђена плаћа свештенству, зашто се говори о новчаной помоћи истога, коя истина да постои, алъ болѣ би било и те да ние, а да е организация права у дѣлу. Куку леле и помагай свештенству било би да исто остане на 150 - 200. фор. кое би се ласно могло догодити. Награда учительма постояла е іошъ при пок. епископу Мутибарићу. За семинариумъ нашъ плаћа е іоштъ при поч. патриярху као нашем бившемъ епископу израђена а при поч. епископу Живковићу за Далмацию велезаслужномъ, у дѣло приведена. О удовичкомъ фонду шта ћешъ да ти речемъ. Тамо су прости сиромашни свештеници више одъ нашегъ архипастира на фондъ приложили. Онъ 50. фор. даде! а њки су по 150—200. дародательи били. Што е одобренѣ дошло да се кирилицомъ и србски регистри воде, то е и послѣ 1848. год. одобрено било, пакъ и узтегнуто — дакле обстоятелствама данашньимъ и времену благодарити имамо, никомъ другомъ. — Истина е да се испити како коме крозъ прсте гледаю. Њки морадоше по два три путъ такове полагати, а неки ни едногъ може се рећи. Голубичка парохиа била е одобрена едномъ, кои е никакавъ испитъ положио. —

Іошъ ово да додамъ. Некъ се праведно поступа и некъ се унгарска симониа у Далмацию неуводи„ пакъ ће болѣ бити. Да е Богъ дао, да она птица из унгарске овамо никад ние долетила. —... Време, обстоятелства, нужде и потребе наше: све му ово широко полѣ къ слави имена његовогъ отвара. Прилика се мало комъ указала, да толико добра учинити може, као нашемъ архипастиру. — Съ правомъ га дакле одъ њега изискуемо. —

УГАРСКА.

Мавро Јокаия пита у „М. Шайтову“ за што се то тако после ланьскогъ покрета посве ућутало? — Кеминь одговара на то у „Наплову:“

Еръ се на ино не може. Или заръ да оно, што смо прошле године гласовито попевали, садъ шапућући кажемо, или заръ да онде, гди би и шапутанѣ могло шкодити, заклона за експекторациe тражимо, и оскудѣваюће речи кашлюцанѣмъ надокнадимо? Угарски е народъ, као што я мислимъ поноситъ, свестанъ и искренъ. Кадъ е онъ имао прилику, мненѣ свое слободно исказати, ние се никад устезао свое мисли развити, или свое желѣ, тегобе и захтеваня у ясной и измереной форми поднети. Ако и ние угарски народъ тайностанъ, то онъ ипакъ разуме — кадъ му се мора — ћутати, па онъ осећа да има тренутака, где е пасивно понашанѣ снага речитости, будући е знакъ дубокогъ чувства и самосвести. Прошлость наша показуе сяйне примере у томе, да успѣхъ одъ згодногъ избора између неуморногъ рада и зрело смишлѣногъ ћутаня зависи. Признаемо да не понямо, у комъ би намъ виду и на какву цѣль у овомъ станю, у ком се садъ наодимо, прошлу годину en miniature (у маломе) репродуцирати требало? И одкудъ, што се тиче постоећег великогъ питаня — одкудъ да погатство започетка (Initiative) црпимо? Ако се не варамъ, ми смо духомъ и тежньомъ дипломе одъ 8. окт. прошле године дошли у оно станѣ, у ком би се народъ слободно и по законитимъ формама могао изразити о томе: како се Угарскомъ на обште задовольство управляти може.

Одговоръ на то био е у две адресе списанъ, те укратко гласи, да се Угарскомъ съ признаванѣм правногъ непрекидногъ траяня и закона одъ 1848. год. законито и на обште задовольство може управляти. Томе се на супротъ стави, да е то све революциомъ и затимъ слѣдуюћимъ освоенѣмъ прекинуто. Садъ су 8. октоберъ и 14. фебр. на реду. После распуста државногъ сабора ние, ако се добро опоминѣмъ, никакво намъ питанѣ ставлѣно, те съ тога немамо у томъ обзиру ништа ни одговарати, нити што разлагати. По томе они, кои мисли државногъ сабора не деле, испуняваю само дужност свое странке, те могу и тимъ савесть свою успокоити, ако предлог поднесу, планове израде, и ако се у место явногъ мненя, кое се за лажно издае, позову на мненѣ, кое е — по њиовомъ суђеню право. У другимъ е земляма тай обичай. Али би се чудноватъ поступакъ звао, кадъ би они, кои у правно непрекидно траянѣ верую, кои под тимъ такође подпунце законе одъ 1848. год. разумеваю, кад би ови садъ изъ тогъ едногъ узрока, да мало нешто кипећегъ живота изазову, коракнули къ моцияма, да се храбро собственимъ рукама изъ собствене позициe истисну. Или да се нама, мужевима одъ 1848. саветъ даде, да противъ 1847., противъ приврженика 8. окт., 14. фебр. боякъ бијемо. Ко е одъ насъ новайлия и ние имао прилике изяснити се о томъ питаню, тай нека чини. Али ми, кои свое мненѣ већъ више пута и не безъ успѣха изговорисмо, ми се морамо у томъ обзиру чувати, шта више, публика би могла наша мненя пронаћи за таква и лукава, управо за двоумна, те ове мане уместо на околности, одбити на насъ саме. Съ тога ми не осуђуемо оне, кои данасъ прошлу годину желе у маломе повратити; али не држимо за нужно, поводити се за њиовимъ примеромъ.

— Њег. Ексц. грофъ Палфи одпутовао е изъ Беча у Пожунъ, а одатле къ островима Шитъ, да потопомъ пострадавша места прегледа, и да међу онима, кои су сиромаси, поклоне подели.

Бечки кореспондентъ „Идекъ тануя“ пише: Желя за сазиванѣмъ сабора већъ се у млогимъ странама землѣ чуе; инакъ се мисли да ће тешко што изъ тога бити. Државно министарство желило би га, премда съ другомъ тенденциомъ, него Мађари. Али башъ то испунява тугомъ срце политичногъ публицисте, што види, да се сазиваню сабора у данашньимъ околностима мође више препона на путъ, него што се пре неколико месеци мисляло.

Марошъ-Вашархель. Већина кр. табле у своіой седници заключила е не пуштати жидске кандидате на испитъ адвокациe. Веле да се тай заключакъ већине оснива на досакошнѣмъ обичаю.

— Станѣ угарске придворне канцеларие за сада е ово: Први дворски канцеларъ съ платомъ 24,000 ф. 1 други канцеларъ са 11,050 ф. 7 дворски саветника, 9 дворски секретара, 9 дворски концписта, 12 помоћника у концепту, 3 директора канцеларие, 3 директ. адюнкта, 16 официала, 1 преводитель, 12 акцесиста, 1 вратаръ и 3 послужителя. Годишнѣ плате овогъ персонала износе 148,262 ф., остали административни трошкови придв. канц. за артию, штампу, осветленѣ, пошту и т. д. 35,000 ф.

АУСТРИЯ.

У подпуной седници финанц. одбора 18. претресанъ е и одобренъ предрачунъ за министарски саветъ. Тимъ е датъ поводъ те се у одбору ставила следећа моция:

„Финанциални одборъ нека определи, да се г. државни министаръ пристойно поздрави съ томъ молбомъ, да обяви узроке, за што се министарска одговорность све до яко ние законито организовала, те да га пажльивимъ учини, да би заключенѣ о буцету могло наићи на знатне препоне, ако се предходно одговорность министарска у смислу конституционалногъ државногъ живота не утврди.“

Предлогъ би едногласно примлѣнъ. То е заключакъ, коега се политична важностъ мора признати.

Бечъ, 5 марта. У државномъ савету одъ 5. марта одговорио е министаръ Ласеръ на интерпелацию посланика Черна ради уведеня словенскога

езика у Краини и горньой Штирии. Министаръ е рекао, да се на горню интерпелацию ние могло съ тога тако дуго одговорити, што влада башъ сада найвише око тога настои, да се словенски езикъ у поманутимъ предѣлима по могућству као дѣловодни езикъ у звания уведе. Министаръ е рекао, да е и то велика препона била, да се влада ние могла лако решити за уведенѣ поменутогъ езика у звания, што тимъ езикомъ обично прост народъ говори, што има више наречя, као илирско, крайнско и тд. и што се іоштъ књижевни словенски езикъ ние довольно развио. Но међутимъ е ово наређено: 1. Где су парничари Словени, да се словенскимъ езикомъ по могућству баръ главне ствари у записникъ узму. 2. Да се словенски парничари словенски закливю, и да ова заклетва по могућству на словенскомъ езику у записникъ уђе. 3. Да се истрага кодъ словенски криваца на словенскомъ езику води, да се пресуда словенски изрече, а по могућности и разлози словенски наведу. 4. Од словенски партая могу се словенски дописи примати, и на њи по могућству треба словенски одговарати. 5. За манѣ ствари могу се печатати словенске листе, и словенскимъ партаяма издавати.

У истой седници интерпеловао е посланикъ Гискра министарство о промени досадашнѣгъ наслова „хрватско-славонска канцелария" у „канцеларию за кралѣвину Далмацию, Хрватску и Славонию" какавъ значай има овде Далмация?

Министаръ Шмерлингъ одговорио е у име министарства, да се делокругъ поменуте канцеларие простире само на Хрватску и Славонию, али у дипломатскомъ езику носила е Хрватска и одъ пре, докъ Далмация ние Аустрии припадала насловъ: Regna Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae, и пошто и друга дворска надлежателства тай наслов носе, то се за добро нашло, поменути насловъ и придворной канцеларии придати.

СТРАНЕ ЗЕМЉЕ.

Србия.

Београдъ 3. Марта. Найновии гласови съ босанскобугарске границе не доносе намъ ништа приятно. Трговане и кредита нимало нема, почемъ е сваки упро очи на страшне догађае, кои се сваки часъ могу появити. Одъ некогъ времена бави се овде неки босански фратеръ, кои милостивнѣ за сиротиню християску купи; али ће тешко овде што добити, еръ га сви за уводу турску држе.

Романия.

Кнезъ Куза, пошто е у земльи миръ утврдио, намѣрава у Паризъ ићи. Цѣль е непозната, збогъ кое онъ тамо одлази.

Грчка.

О стању буне у Грчкой различни гласови долазе. По некима, кои су полузванични, и кои из Атине и Цариграда долазе, нема изгледа, да ће се бунтовници у Науплии дуго моћи одржати. Али мѣре, кое влада противу бунтовника предузима, доказую, да е она у велико махъ отела, и, ако се съ друге стране долазећимъ гласовима вѣровати може, већъ на више новихъ места букнула. Између свию тихъ побунѣнихъ места, найглавния су Науплия и Сира.

У Науплии су бунтовници 600 робова пустили и наоружали. Падне ли Науплия, кою е садъ кралѣвска войска обсела, то ће одъ овихъ робова постати страшне айдучке чете, кое ће, ако краль свой кабинетъ за кратко време изъ народнихъ люди не састави, наликъ на искру бити, коя тиня, али изъ кое сгодномъ приликом друга ватра и можебити опасния, него што е данашня, може наново букнути.

На Сиру е отишао грчки еданъ пароброд съ нешто войске; гласа се, да ће и Енглеска с Француском влади на руку да иде.

Пруска.

Берлинъ, 4. марта. Странка реакцие одржала е побѣду надъ ономъ либералном. По свима околностима судећи министри либерални немогу дуго у кабинету остати; већъ е више седница било, у коима они нису били. Краль се у великой неприлици нашао. Онъ не жели одступити одъ уставности, али не жели ни съ претераномъ странкомъ држати. Онъ е казао, да воле пре као краль резигнирати, него допустити, да се начела уставности вређаю. Многи мисле, да ће садашня криза у Пруской припознанѣ талиянске кралѣвине олакшати и ускорити, кое се хтело бар на неко време да избегне; а по некимъ гласовима као да е краль дотични актъ већъ и подписао. Новъ президентъ министарства, принцъ Хохенлое, нема никаквихъ другихъ заслуга, до онихъ, кое простъ генералъ, юнакъ Енски има.

У Пруской е васадъ велика криза, еръ сва се земля налази у опозиции противу владе, и већина народа издала е већъ програме и казала у њима, шта жели. Новъ програмъ тако названих Грабовиянаца, уставобранителя, здраво е ясанъ; у њему се каже: Учини ли министарство, што ми хоћемо, то ћемо га подпомагати.

Италия.

Талиянска агитация као да ће неко време у Риму да попусти. Ако се то обистини, то ће нов доказъ бити, да Викторъ Емануило хоће съ папомъ непосредно у преговоръ да ступи и на тай конацъ да привремено примирие учини. И заиста мора свакомъ у очи упасти, да се башъ садъ у Турину штампа брошира подъ насловомъ: Преговори између графа Кавура и кардинала Антонелия. Главние точке, о коима су се оба министра договарала, биле се ове: да се Викторъ Емануило од стране папе за краля талиянскогъ припозна; да се намѣстничство нѣгово у патримонии св. Петра, припозна, кое би подъ суверенствомъ папинимъ било; да кардинали талианскогъ народа буду сенатори талиянске кралѣвине и да добияю одъ нѣ годишню плату одъ 10.000 талира; да се папи пристойна цивилиста изъ прихода патримоние опредѣли.

Сачинитель ове брошире вели, да су ови у почетку год. 1861 вођени преговори већъ готово свршени били, али да ихъ е една висока особа издала и тако савъ проектъ да е био осуећенъ.

Преговоре — вели гореспоменута брошура — водио е неки грофу Кавуру врло оданъ италиянски родолюбъ Омеро Богдино изъ Верцелие, кои е мес. януара домаћимъ пословима у Римъ одпутовао, добивши одъ министра налогъ, да теренъ разлучи, и да провиди има ли изгледа за погодбу међу Римом и Туриномъ. Богдино се позна у Риму са оцемъ (pater) Исаиомъ, тада секретаромъ кардинала Андрее, а преко овогъ ступи у свезу съ адвокатомъ Салваторомъ Агуглисомъ, повереником Антонелия. Агуглисъ — почемъ е Антонели саобштена условля одобрио, побоявши се само да краль не ће снаге имати да та условля оствари — пише 9. Фебр. Богдину: „Кажите грофу Кавуру, нека се не плаши никакве жертве, све ће му се Венециомъ надокнадити. Кадъ Гаета падне, Антонели навали те позове Агуглиса, да посао ускори — он пристае на предложена условля. Кавур пише 20. Фебр. да може дати кардиналу уверенѣ свию могући гаранция, нека сам иде у Рим, іош истенеделѣ влада ће све размислити, и све ће се учинити, што захтева општи интересъ. Антонели е дакле одъ свое стране за почетакъ правог предговора с папомъ спреманъ, али ише да Кавуръ изради, како да се у Римъ стигавши Францъ II. уклони, ер нѣгово присуство отештава преговоре. По томе е садъ био добивенъ темель за преговоре, кад алъ на еданпутъ *херцогъ одъ Грамонша* о тимъ тайнимъ преговорима буде изъ Париза извештенъ, те кардинала Антонелия позове на одговоръ. Од тог тренутка прекине кардиналъ одношае. Исаия буде натрагъ позват, а Агуглисъ падне у немилость.

Гореспоменуто примирие потврђуе бечка „Пресса", коя явля: да е папа свима епископима налогъ послао, коимъ се забранюе свештеницима у предикама своимъ црквенимъ политичне предмете претресати. —

Ратаци, е приволео краля Виктора, да се Мацини натрагъ позове. Кажу, да е краль у томъ предмету већъ и Цару Наполеону писмо писао, у комъ разлаже оне опасности, коима би се онъ изложио, кадъ би повратку Мациниевомъ на путъ стао. Не зна се, шта е Наполеонъ на то одговорио.

— Италия е данасъ опетъ понайпрече питанѣ, скоро сва известия занимлю се тамошньимъ станѣмъ. Пре свега ћемо навесту прву обширну изяву на интерпелацию, коя е послѣдовала у туринской сенатской седници одъ 14. тек. мес односно на скупштину у Ђенови.

Олдофреди запита министарство: 1. есу ли беседе, кое журнали слобштише, заиста у Ђенови држане? 2. Какве е мере влада у обрану явногъ поредка за време скупштине у Ђенови употребила? 3. Какве кораке намерава влада у напредакъ чинити, да се такова изазиваня на побуну више не догоде.

Ратаци му на то одговори: Явно е мнѣнѣ поради скупштине у Ђенови яко у бризи, и онъ одъ свое стране не налази речи доста, да осуди оне беседе, на кое поштовани членъ циля; никако се, вели, неможе трпити скупштина, коя труби начело побуне. Беседе, кое явни листови саобштише, нису све точно казане. Затимъ се министаръ пусти у подужу расправу о праву савеза и скупштине по пиемонтескимъ законима (познато е да е Ратаци адвокатъ), те заключи тимъ: да онъ држи, да би успѣшно било, кадъ би нови закон извршенѣ савезногъ права организовао, желити е то — вели далѣ — у интересу овога основногъ права по себи, као и у интересу отечествени институция, слободе и друштвеногъ реда. *Влада ће план закона, кои на то смера, донети.*

Изъ Неаполя доноси „Патри" следећу адресу високога клира одъ Потенце (Басиликата) на светога отца, коя доказуе, како мисли велика страна свештенства:

Свешшомъ ошцу Пию IX., намесшнику Христовомъ у Риму.

Свети оче! Свест и укупна желя Италие ясно доказаше несложность обоихъ сила у светой особи папе; а окромъ тога мора се чистота наше свете вере у Италии, коя одъ толико столећа найдостойние споменике религие показуе, неповређена сачувати, па то и самимъ жертвама и одреченѣмъ. Ове су жертве найдрагоцении докази оногъ свештеничкогъ дара, кои човека преконаравнимъ начином Богу приближуе. Проникнути и осведочени овимъ чувствомъ, найсветии оче, коленопреклонно проси одъ Васъ клиръ одъ Потенце, у неаполитанской провинции, одъ Васъ, првогъ свештеника Исуса Христа у лицу Бога и светога еванѣелия, да мудре предлоге обои найвећи владалаца света, Наполеона III. и Виктора Емануила II. примите, и да се светске власти, кою имате, одређи изволите, па да се вратите къ оной дѣвично чистой и првобитной институции, коя е едина кадра помазанике божие уздићи къ оной слави, коіой равне нема међу несталнимъ и суетнимъ стварима ове землѣ. Дайте свети отче, овай високи доказ одреченя Талиянцима, католицима целога света. Дайте га као Талиянацъ, па ће Вамъ отачбина бити захвална; дайте га као местозаступникъ Христовъ, па ће Васъ верни Ваши благосиляти, а неверници еданъ поводъ више имати да мисле, да е католицизамъ едина истинита вера. Богъ нека Васъ просвети, свети оче, а Ви Вашомъ светомъ важности благословите

Покорне у Исусу Христу.

Потенца, 3. марта 1862.

(Следую подписи капитола поглавите цркве колегията св. Михаила и св. Троице, на брою њи 64.)

И ред капуцина саставио е подобну адресу.

„Газ. де Франц." замера Гарибалдию, што е допустио, да му у Геневи испрегну конѣ, и да га млади люди улицама вуку; на то садъ одговара „Италия," казуюћи течай ствари овако:

При изласку изъ Паганиниеве дворане употреби гомила млади люди, међу коима е било и млого момака одъ регуларне войске, — ону околность, кадъ скромна генералова кола застадоше у некомъ сокаку, те ихъ обколише. Ови претерани привржници великогъ воће слободняка испрегнуше конѣ. Генералъ спазивши то хтеде одма сићи съ кола, ал ест! светина га стисла. Тада се генералъ обрецну на претерану младежь: Та ви сте теглећа мар-

ва, а не люди. Али га не послушаше: тада се онъ очевидно на то озловольи, натуче шеширъ на очи, прекрсти руке и сабие се у ћошакъ кола.

Русия.

Петроградъ. Познатоме рускомъ списателю *Михаилову*, кои е пре неколико месеци на заточенѣ у Сибирию осуђенъ, пошло е за рукомъ умаћи пре, него што е на место свога заточеня одведенъ.

Єданъ одъ найлюбопитнии књижевни поява последнѣга времена есу обе прве свезке мемоара рускогъ дипломата Фонтона, кое су ово дана подъ насловомъ: „Воспоминания Ф. М. Фонтона у Лайпцигу код Вагнера штампане. Садрже у себи „хумористична, политична и воена писма изъ главнога стана подунавске войске год. 1828“, коя е Фонтон као дипломатски званичникъ Фелдмаршала Дибића писао своме приятелю П. Л. Кримзову, тадашнѣмъ секретару код посланичства у Берлину.

Турска.

Буна у Грчкой принудила е порту, да нову войску подигне и на границу грчку пошлѣ. Найвеће зло, кое садъ у Турской влада, то е оскудица на новцу, безъ кога се ништа не може предувимати. По достовернимъ гласовима, кои отуда стижу, Турска неће моћи судбину банкрота избећи. Истина, Енглеска хвалећи врлине новога султана, сасвимъ противно доказуе, и нада се, да ће султанъ начинъ изнаћи, како би се расход с приходима изедначио; али ова ће надежда по свой прилици бити празна; почемъ се одъ дана на дан показуе све веће државни расходъ, кои и безъ обштегъ времена, кое е у тускомъ царству, пре или после државу упропастити мора.

Садикъ-паша польски потурченякъ, кои е организовао турске козаке позватъ е изъ Румелие у Цариградъ. Многи држе, да е ово учинѣно с тога што се дознало да овай стои у тесной свези са европскомъ емиграциомъ у Италии и да настои око покрета у славенскимъ земляма у Турской.

Найновие вѣсти.

Бечъ 7. марта. Руски кабинетъ као што „П. Л.“ явля, обратио се садъ на Паризъ, да съ њиме заеднички за црногорце ради, и да Порту позову, да у црногорске границе не дира.

Бечъ 8. марта. „Вин. Цтг.“ доноси извѣстие коммисие државнихъ дугова о стању државногъ дуга са концемъ априла 1861; по нѣму дугъ државни износи 2888 и по милиона, дакле за последнѣ полъ године нарастао е онъ за 47 милиона.

Атина 3. марта. Сви су бунтовнички шанцеви одъ кралѣвске войске освоени заедно съ топовима. У целой кралѣвини повраћенъ е миръ.

Бечъ 8. марта. Треће оделенѣ комисие за буџет заключило е едногласно у данашньой своіой седници предлогъ учинити, да се проектъ министра Пленера о банки одложи — не прими.

Дубровникъ 8. марта. У бою 5. марта узбиени су 800 Херцеговаца и то са штетомъ, (чиіомъ?). Дервишпаша е до црногорске границе продро. Албанска е Креница покорена. Црногорци чине велике припреме.

Бечъ 6. марта. „Шарф. Кор.“ изъ поузданог извора явля, да су бунтовници у Сири трећегъ сина Виктора Емануила за краля иввикали. — У данашньой седници господског дома предао е Фелдмаршал Хесъ меморандум о утврђеню валуте и о питаню банке. — Яблоновски интерпелира полицайногъ министра сбогъ уводногъ чланка „Пресе“ бр. 59, кои напада на чланове епископата.

Г. Александеръ Стоячковићъ постао е кодъ кр, уг. намѣстничства дѣйствителни секретаръ.

Берлинъ 6. марта. Данашньи „Штатсанц.“, явля: да су Ауерсвалдъ, Патовъ, Биклеръ, Шверингъ и Бернутъ изъ државногъ министарства одпуштени.

Дубровникъ 6. марта. Турци су заузели Грахово и пошли на Иву, гди се Вукаловићъ утврдио. Била е битка, не зна се, како се она свршила; али Турци напредую.

Цариградъ 5. марта. Гласови изъ Атине одъ 2. м. являю: да е кралѣвска войска споляшнѣ шанцеве до Науплие, осим Св. Илие, кога се падъ овихъ дана очекуе, на юришъ освоила. — Ратна лађа са 200 момака отишла е у Сиру, тако исто Француска и енглеска лађа изъ Пирея.

Трстъ 5 марта. Турска Флотила отишла е у дольню Албанию.

Загребъ 6. марта. А. Ц.“ явля да се рая у Босни починѣ бунити.

Атина, 3. марта. Предъ Науплиомъ е примирие за 24 сата учинѣно.

Туринъ, 6. марта. „Италия“ явля. Гарибалди е конференцию съ Ратациомъ имао; нѣговъ е одлазакъ одгођенъ до 9. овогъ месеца.

Паризъ, 4. марта. По гласу полузваничногъ органа мадритскогъ кабинета не ће Шпаньолска съ оружаномъ силомъ у Риму интервенирати, ако Француска отуда свою войску извуче. — Папи нешто ние добро. — Глас се разнео, да ће се Лавалете натрагъ вратити.

Телеграмъ изъ Петрограда одъ 6. о. м. доноси весть: Данашня „Сев. Пошта“ явля, да е професоръ државни саветникъ Партов, употребивши у некой своіой беседи бунтовне изражае, у полицию одпраћенъ.

— Ивъ Ню-Іорка одъ 4. п. м. являю: Южна войска преобратила е градићъ Колумб у пепео и повукла се у градић Рандолф, узевши топове и све што е одъ вредности.

НАРОДЪ.

Продуженѣ.

„Ништа за то, ал' видимо како е уписанъ на крсту.“

То обилѣжѣ опетъ насъ води на веру, о коіой се осведочисмо да не може бити знакъ народности.

За шалу — у свакой шали полакъ истине — рецимо: Хрватъ говори латиницомъ, као што и неки говорише глаголицомъ, а и босанчицомъ. — И то не помаже, еръ се никоме не може у говору расповнати писмо.

Іошъ да знамо како и коимъ езикомъ намъ чукунпрадедови некада, пре него ли се покрстише, говораху, коимъ писменима писаше — ништ намъ не поможе, него би може бити, штуюћи старину, лакше нашли трагъ коимъ да пођемо. Може бити управо то што и тога незнамо, води насъ на мисао, да ли нису наши прастари Хрвати и Срби били збиля еданъ народъ, да исто племе, а два имена постала истомъ касние. Што значи речь Хрватъ? што ли речь Србъ? Ко би то знао! може бити би намъ помогао. — Но чуймо далѣ.

„Али одъ тада кровъ толике векове ето нас на двое Хрватъ и Србинъ — на то се не може, да, и несме одрећи.

Што се тиче можеша, о томъ радимо; што се тиче смиеша неће насъ питати ако утреба. Много е тога стояло векове и векове, па су люди увидили да не валя за данасъ, што е валяло за онда. Безъ тога неби било промене на свету, да ни народа нашега.

„Што би вамъ Хрватима пречило, ако нама Србима дате оно што е наше?“ — Ништа браћо нити вамъ Хрвати пречe, нити вамъ одричу; само кадъ би се знало што е ваше, као што се зна да е троедна кралѣвина наша. Да би се пронашло што е ваше србско, за то узехъ бележити ове мисли. За сада, осим троедне кралѣвине, кнежевине Србие и Црне Горе незна се, ни ко е Хрватъ, ко ли Србинъ, чие ли би могло бити што.

Како се политички имаду узети та имена т. е. у погледу политичне народности за данас намъ е кажипут: троедна кралѣвина, Србия и Црна Гора

У погледу троедне кралѣвине могу те, што се тиче политичне народности, сетити како се ова генетичномъ слаже, и то не говореći о нама него о православнима; еръ ови:

или су староседиоци, кои, примивши православну веру, мораю се звати Хрвати;

или су дошљаци, донешавши православлѣ већ собомъ изъ источнихъ своихъ стоялишта и земаля;

или су дошљаци, примивши православлѣ у нови населбина: оба ова случая, за кое воюю векови, не допуштаю друго име него хрватско, као ни дошлякомъ странихъ народности, кои іош данасъ носећи туђе име ипакъ не могу рећи, да су што друго него ли Хрвати, н. пр. похрваћени Словенци, Чеси, Немци, Мађари итд.

Исто ће се моћи за кое време рећи и о онима, за кое се зна да су се населили недавно, те су Срби.

„Али ови дошљаци имаю привилегия од краля и цара, коя имъ ямче поседъ земальски, управу црвену, а тимъ и народность.“ — У то све не дирамо ни найманѣ, осимъ ако мислишъ да православни у троедной кралѣвини имаду право на државу посебну у троедной кралѣвини, као што то „Заключеня (доньо) карловачка“ захтеваю. — Оне привилегие биле су врло знамените и по времену и по околностима; но данасъ узъ развиянѣ народности хрватске и србске, коя е една те иста, оне су привилегие и по православне штетне, споменућу само явну обуку коя може напредовати узъ оне стеге што су у привилегияма.

Говореći о политичной народности, додаемъ іошъ и ово: Кадъ би валяло правило о политичной народности, особито у државном животу троедне кралѣвине, то би правило гласило овако: били католици или православни Хрвати се зову по земльи: Хрвати, Славонци, Далматинци, Истриянци, Сремци, Краишници, Бошняци, Херцеговци, Бачвани, Банаћани итд., а Срби се зову по земльи: Срби, Славонци, Далматинци, Сремци, Краишници, Бошняци, Херцеговци, Бачвани, Банаћани ивд. — и ту се за чудо! стичу имена по свемъ.

ТРГОВИНА.

Бечъ 5. марта (вашаръ) Рогата марва. Дотерано свега 2024 ком. Комадъ оеъ 410—700 фунти продаванъ по 115—200 фор.; — Цента по 28—31 фор.

Пешта, 4. марта. Време е за усеве врло згодно. Гласови, да се цена ране на споляшньимъ пиящама поправила ние се обистинила, шта више чисто е жито код насъ у 10—15 пало, па ипакъ ние се више продало, но 25,000 м. Цена ране у Пешти стои овако: чисто жито 5—5.50 н., наполица 3.80—95 н., ражь 3.75—90 н., ечамъ 2.60—90 н., зоб 1.60—68 н., кукурузъ 3.50—70 н. Шљивовица се продае у Пешти по 25—32 ф. аковъ, но нема е много, комовица пролази 15—16 ф. аковъ. Сланина 33—34 ф. лой по 36—36.50 н.

И. — Бечкерекъ 5. мартъ. Чисто жито 4.30—80 н., наполица 3.70—4 ф. ечам 2 ф. 59 н., зобъ 1 ф. 70 н., кукурузъ 3 ф. 20 н. (С. Д.)

Бечка берза одъ 9. марта.

Дукати	6 45
Металици 5. проц.	70 44
Нар. заим 5. проц.	84 14
Акцис кред. завода	199 84
„ нар. банке	826 3
Сребро	13› 53

Лутрия

Темишварска: вучена 19. февруара по римск

2. 21. 5. 39. 90.

ОГЛАСИ.

ОГЛАСЪ.

Єдне лаке, и у добромъ станю, особито за кратке путове врло удесне каруце, као и две паунице с два млада паунчета на продаю су. Распитати кодъ уредничства Србобрана. 2—3

У училишту фотографично ниже подписанога находисе на продаю за цену еднога флорена, прилика Воиводе Луке Вукаловића, изваћена у данъ 1. т. на отвореному простору одъ Суторине.

Нови 3. Ожуйка 1862. Нико Андровић

21—2—3

Одговорни Уредникъ и издаватель Петаръ Нинковићъ

Епископска печатня